

ਮਾਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ॥ ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ ਦਿਵਾਨੇ ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ ॥ ਪੇਟੁ ਭਰਿਓ ਪਸੂਆ
ਜਿਉ ਸੇਇਓ ਮਨੁਖੁ ਜਨਮੁ ਹੈ ਹਾਰਿਓ ॥੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕਬਹੂ ਨਹੀ ਕੀਨੀ
ਰਚਿਓ ਧੰਧੈ ਝੂਠ ॥ ਸੁਆਨ ਸੂਕਰ ਬਾਇਸ ਜਿਵੈ ਭਟਕਤੁ ਚਾਲਿਓ ਉਠਿ ॥੧ ॥ ਆਪਸ ਕਉ
ਦੀਰਘੁ ਕਰਿ ਜਾਨੈ ਅਉਰਨ ਕਉ ਲਗ ਮਾਤ ॥ ਮਨਸਾ ਬਾਚਾ ਕਰਮਨਾ ਮੈ ਦੇਖੇ ਦੇਜਕ ਜਾਤ
॥੨ ॥ ਕਾਮੀ ਕ੍ਰੋਧੀ ਚਾਤੁਰੀ ਬਾਜੀਗਰ ਬੇਕਾਮ ॥ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤੇ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਨੇ ਕਬਹੂ ਨ
ਸਿਮਰਿਓ ਰਾਮੁ ॥੩ ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਚੇਤੈ ਨਹੀ ਮੂਰਖੁ ਮੁਗਧੁ ਗਵਾਰੁ ॥ ਰਾਮੁ ਨਾਮੁ ਜਾਨਿਓ
ਨਹੀ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ ॥੪॥੧ ॥ {ਪੰਨਾ 1105}

ਪਦਅਰਥ:- ਦੀਨੁ—ਧਰਮੁ, ਮਜ਼ਹਬ। ਰੇ ਦਿਵਾਨੇ—ਹੇ ਕਮਲਿਆ! ਜਿਉ—ਵਾਂਗ। ਹਾਰਿਓ—ਗੰਵਾ
ਲਿਆ ਹੈ।1। ਰਹਾਉ।

ਰਚਿਓ—ਚੁੱਝਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸੁਆਨ—ਕੁੱਤਾ। ਸੂਕਰ—ਸੂਰ। ਬਾਇਸ—ਕਾਂ। ਭਟਕਤੁ—ਭਟਕਦਾ ਹੀ,
ਖੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੀ।1।

ਦੀਰਘੁ—ਵੱਡਾ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ, ਲੰਮਾ। ਲਗ ਮਾਤ —ਮਾਤ੍ਰਾ ਜਿਤਨਾ, ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ, ਤੁੱਛ।
ਮਨਸਾ—{Skt. mnsw Instrumental singular from mns` by means of mind}
ਮਨ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਬਾਚਾ —{Skt. vwcw Instrumental singular from vwc` by means
of word} ਬਚਨ ਦੁਆਰਾ। ਕਰਮਨਾ —{Skt. kmLxw Instrumental singular from
kmLn` Through action} ਕੰਮ ਦੀ ਰਾਹੀਂ।2।

ਚਾਤੁਰੀ—ਚਤਰ, ਚਲਾਕ। ਬਾਜੀਗਰ—ਠੱਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਬੇਕਾਮ—ਨਿਕੰਮੇ, ਨਕਾਰੇ। ਸਿਰਾਨੇ—
ਗੁਜਰ ਗਿਆ।3।

ਅਰਥ:- ਹੇ ਕਮਲੇ ਮਨੁੱਖ! ਤੂੰ ਧਰਮ (ਮਨੁੱਖ-ਜੀਵਨ ਦਾ ਫਰਜ਼) ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਪਸੂਆਂ
ਵਾਂਗ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਤੂੰ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਐਵੇਂ ਹੀ ਗੰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ।1। ਰਹਾਉ।

ਤੂੰ ਕਦੇ ਸਤਸੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਜਗਤ ਦੇ ਝੂਠੇ ਧੰਧਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸਤ ਹੈ; ਕਾਂ, ਕੁੱਤੇ, ਸੂਰ
ਵਾਂਗ ਭਟਕਦਾ ਹੀ (ਜਗਤ ਤੋਂ) ਤੁਰ ਜਾਏਗਾ।1।

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਮਨ, ਬਚਨ ਜਾਂ ਕਰਮ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡੇ
ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਐਸੇ ਬੰਦੇ ਮੈਂ ਦੇਜਕ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖੇ ਹਨ (ਭਾਵ, ਨਿੱਤ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਅਜਿਹੇ ਹੰਕਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦੇਜ਼ਕ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ।²

ਕਾਮ-ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ , ਕ੍ਰੋਧ-ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ , ਚਤਰਾਈਆ ਠੱਗੀਆਂ ਨਕਾਰੇ -ਪਨ ਵਿਚ , ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰ ਕੇ, (ਹੇ ਕਮਲਿਆ!) ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।³

ਕਬੀਰ ਆਖਦਾ ਹੈ —ਮੂਰਖ ਮੂੜ੍ਹ ਗੰਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਿਮਰਦਾ , ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਪਾਂਦਾ। (ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ) ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਲੰਘੇਗਾ?।⁴।¹